

Mgr Piotr Zagórski
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
Instytut Nauk o Ziemi
Zakład Geomorfologii
20-033 Lublin, ul. Akademicka 19
e-mail pzagorsk@biotop.umcs.lublin.pl

XIII WYPRAWA POLARNA UNIwersYTETU MARIi CURIE-SKŁODOWSKIEJ NA SPITSBERGEN

XIII Wyprawa Polarna Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej do Bellsundu na Spitsbergen odbyła się w dniach 1 lipca – 27 sierpnia 1999 roku. Działalność naukową prowadzono w oparciu o stację polarną w Calypsobyen usytuowaną na zachodnim wybrzeżu fiordu Recherche.

W wyprawie udział wzięli:

- mgr Piotr Zagórski (kierownik wyprawy) – Zakład Geomorfologii INoZ UMCS,
- dr hab. Jerzy Melke – Zakład Gleboznawstwa INoZ UMCS,
- mgr Krzysztof Siwek – Zakład Meteorologii i Klimatologii INoZ UMCS,
- Marcin Kozieł – student III roku geografii Wydział BiNoZ UMCS.

Program XIII Wyprawy Polarnej dotyczył interdyscyplinarnych badań na temat: „Funkcjonowanie ekosystemów tundrowych w warunkach globalnych zmian klimatu”. Badania w sezonie letnim 1999 roku obejmowały następujące zagadnienia:

- 1) budowa geologiczna i mechanizm rozwoju podniesionych teras morskich w rejonie południowego Bellsundu, dynamika współczesnej strefy brzegowej,
- 2) termika, miąższość i dynamika czynnej warstwy zmarzliny w różnych geosystemach tundrowych (temat realizowany od 1986 roku w ramach międzynarodowego programu „Circumpolar Active Layer Monitoring (CALM)” koordynowanego przez International Permafrost Association (IPA).
- 3) warunki pogodowe jako czynnik energetyczny rozwoju geosystemów tundrowych – monitoring podstawowych elementów klimatu z wykorzystaniem automatycznej stacji meteorologicznej,
- 4) rozwój i właściwości fizykochemiczne gleb tundrowych.

Na Spitsbergen członkowie wyprawy UMCS wyruszyli wraz z Wyprawą Centralną Instytutu Geofizyki PAN 1 lipca 1999 roku z Gdyni na pokładzie rosyjskiego statku „Profesor Stokman”. Pierwszym etapem podróży była Stacja Polarna PAN w Hornsundzie, a następnym nasza baza w Bellsundzie, gdzie dotarliśmy 10 lipca. Trudne warunki sztormowe nie pozwoliły na wyładunek wyposażenia bezpośrednio w Calypsobyen, lecz w zatoce Josephbukta. Dopiero

następnego dnia, gdy morze się uspokoiło cały ekwipunek został przetransportowany za pomocą łodzi i pontonu do bazy.

W porównaniu z 1998 rokiem, kiedy to zastaliśmy zniszczenia dokonane przez niedźwiedzia (zniszczone zapasy żywności, zdemolowane budynki) oraz ślady podpalenia w bazie głównej, Calypsobyen powitało nas wręcz w znakomitej kondycji (patrz. Biuletyn Polarny, nr 7, s. 23 – 24). Po kilku dniach drobnych remontów, rozpoczęto intensywne prace terenowe związane z realizacją programu wyprawy.

Pod wieloma względami rok 1999 był odmienny. Po raz pierwszy w pomiarach meteorologicznych wykorzystano sprzęt elektroniczny, w postaci automatycznych stacji meteorologicznych, które zostały poddane surowej próbie polarnego klimatu. Również w łączności ze światem nastąpił przełom za sprawą systemu łączności satelitarnej „Irydium”. Dzięki niemu było możliwe przekazywanie i odbieranie informacji, szczególnie w momencie opóźniania się statku norweskiego „Norsell”, który miał zabrać uczestników wyprawy w drodze powrotnej do Tromsø. Bez żadnych problemów odbyła się podróż samochodem przez niemal całą Szwecję z Tromsø do Nynäshamn pod Sztokholmem, gdzie wsiedliśmy na prom i dopłynęliśmy do kraju. Do Lublina dotarliśmy w nocy 27 sierpnia.

Janina Repelewska-Pękałowa
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
Instytut Nauk o Ziemi
Zakład Geomorfologii
20-033 Lublin, Akademicka 19

XIV WYPRAWA POLARNA UMCS NA SPITSBERGEN

Przygotowania do Wyprawy odbywały się z konieczności w dużym tempie. Złożyło się na to kilka przyczyn, a między innymi to, że: dość późno zapadły stosowne decyzje dotyczące finansowania, co pociągnęło za sobą różne perturbacje. Na szczęście zaowocowało nabyte doświadczenie (organizacja kilkunastu wypraw), udało się więc załatwić konieczne formalności, zapakować sprzęt oraz rzeczy osobiste i w dniu 27 czerwca rozpocząć długą podróż na północ. W skład XIV Wyprawy Polarnej weszli: prof. dr hab. Kazimierz Pękała (kierownik), dr Zbigniew Józwik, dr Janina Repelewska-Pękałowa mgr Piotr Zagórski z UMCS oraz mgr Marcin Sękowski z Instytutu Geodezji i Kartografii w Warszawie.

Pierwszy etap – to przewiezienie ludzi i sprzętu z Lublina do Gdyni tak by już w godzinach przedpołudniowych w dniu 28 czerwca mogło nastąpić zaokrę-